

Ерстенюк Т. М.,
студент 5 курсу,
11 групи, Інституту прокуратури
та кримінальної юстиції
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

ПОНЯТТЯ ПОЛІТИЧНОЇ КОРУПЦІЇ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Ключові слова: корупція, політична корупція, НАБУ, Румунія.

Keywords: corruption, political corruption, NABU, Romania.

Анотація: Розглянуто поняття політичної корупції, її ознаки та негативні прояви .

Запропоновані основні засоби протидії корупції в Україні та проаналізовано зарубіжний досвід.

Abstract: The notion of political corruption, its features and negative manifestation were observed. Main means of counteraction to corruption in Ukraine were suggested and foreign experience was analysed.

В сучасних умовах розвитку українського суспільства корупція залишається однією з найнебезпечніших загроз основам демократії та механізмам захисту прав людини. Найчастіше під корупцією розуміють кримінальну діяльність в економічній, політичній, військовій та інших сферах суспільства, яка полягає у використанні офіційними особами своїх владних повноважень та службового положення з метою особистого збагачення [1, с. 72].

Корупцію зазвичай поділяють на побутову (пов'язану із повсякденним життям громадян), бюрократичну, або адміністративну (що виникає при взаємодії громадян, підприємців із

чиновниками нижчої та середньої ланки), політичну (корупційну поведінку осіб, які приймають політичні рішення). [4, с. 69].

Під політичною корупцією слід розуміти діяння, скоєне з наміром надати певну перевагу, несутісний з офіційними обов'язками посадової особи, яка незаконно й неправомірно використовує свій статус для отримання переваги для себе або іншої особи в цілях, що порушують права інших осіб" [2, с. 3].

Для більш повного аналізу даного явища необхідно визначити його головні риси. Окремою ознакою та одночасно суттєвим недоліком політичної корупції є те, що в свідомості громадян вона є невід'ємним елементом політичного процесу. Формування даної думки базується також на тому, що для більшості громадян політична корупція не є такою очевидною. Переважно, багатоваріантний характер політичної корупції є прихованим від населення [6, с. 142].

Найбільш глобальною причиною політичної корупції слід вважати невідповідність існуючої політичної культури тим устоям демократії, що закріплені в Конституції країни.

Наступним важливим фактором політичної корупції слід вважати надмірне втручання держави в приватне життя громадян, що дозволяє здійснювати політичний тиск на них. Суттєво впливає на поширення політичної корупції відсутність єдиної дієвої системи державного управління в сфері боротьби з корупцією. Все це призводить до формування дієвої корупційної системи на найвищому рівні державного управління [7, с. 228].

Зазвичай найбільш корумпованими сферами є інвестиційні проекти, приватизація державних підприємств, державні закупівлі, монополийний допуск до певного виду діяльності, позабюджетні рахунки, питання землевласності та землекористування, перевірки суб'єктів господарської діяльності, дозвольно-реєстраційні процедури, надання податкових пільг і державних преференцій, видобування природних ресурсів, освіта, охорона здоров'я, правоохоронні органи та судова система. Такий висновок базується на тому, що дані сфери діяльності більше ніж інші пов'язані з розподілом значних бюджетних коштів [3, с. 4].

Серед основних засобів протидії корупції можна виокремити демократичні та чесні вибори, які забезпечують усвідомлене вільне волевиявлення та об'єктивне встановлення результатів голосування. Вибори представляють першу стадію формування прозорої системи державного управління.

Наступною умовою мінімізації політичної корупції виступає реальне відокремлення політики та приватних підприємницьких інтересів. Це дозволить зменшити прояви корупції заради задоволення власних потреб.

Не менш важливе значення має встановлення дієвого громадського контролю над діяльністю політичних суб'єктів і забезпечення політичної та правової відповідальності за їх антигромадські, аморальні і протизаконні дії та рішення [9, с. 42].

Інституційне об'єднання громадськості може стати дієвим механізмом протидії політичній корупції, оскільки це сприятиме просвітницькій діяльності, формуванню громадської думки стосовно проблем політичної корупції.

В Україні спеціалізованим органом по боротьбі з політичною корупцією є Національне антикорупційне бюро України. Це правоохоронний орган на який покладасться широкий спектр повноважень щодо розкриття корупційних злочинів з наступною передачею кримінальних проваджень до суду.

Вирішальною проблемою в боротьбі з політичною корупцією є відсутність незалежної судової системи. Проте, в 2016 році стартувала судова реформа. Зараз в Україні дискутується питання створення антикорупційних судів. Компетенція даних судів буде поширюватися тільки на передані з НАБУ кримінальні провадження. Артем Ситник, який на сьогоднішній день є директором НАБУ вважає, що створення такого судового органу значно прискорить боротьбу з політичною корупцією в Україні.

Реальна протидія корупції в нашій державі повинна здійснюватися шляхом її мінімізації на вищих щаблях влади. Оскільки корумповані чиновники незацікавлені у своєму викритті, тому основними важелями впливу можуть стати міжнародні стандарти, які спрямовані на запобігання відмивання доходів отриманих злочинним шляхом та їх конфіскацію [5, с. 28].

Політична корупція як соціальне явище існує практично в усіх країнах світу. Важливим є вивчення зарубіжного досвіду по боротьбі з політичною корупцією.

В умовах європейської інтеграції українського суспільства та приведення національної правової системи у відповідність до норм європейського права, цікавим є досвід країн Європейського Союзу.

У багатьох європейських країнах існують розгалужені механізми протидії політичній корупції, в яких основний наголос робиться на використанні власного законодавства, правоохоронних та контролюючих структур, а також контроль інститутів громадянського суспільства, переважно засобами масової інформації.

Окремої уваги потребує досвід Румунії в боротьбі з політичною корупцією. Так, важливим кроком на шляху боротьби з корупцією в досліджуваній країні стало створення окремого спеціалізованого органу для кримінального переслідування в сфері корупції.

В 2002 р. було створено Національну прокуратурську службу боротьби з корупцією, яка внаслідок реорганізації в 2006 р. була перетворена в Національний антикорупційний директорат (Directia Nationala Anticoruptie – DNA) як підрозділ Генеральної прокуратури при Верховному суді касації і юстиції. Головою національного антикорупційного директорату цієї держави є Лаура Кодруци Ковеші. Під її керівництвом за останні 11 років на корупції були ввіймані і що не менш важливо понесли кару: один чинний прем'єр-міністр, один колишній прем'єр, двоє заступників голови уряду, 20 міністрів та екс-міністрів, 53 депутати й 19 сенаторів. Майна корупціонерів за ці роки конфіскували на два мільярди євро [8].

DNA за роки своєї діяльності неодноразово проводили розслідування щодо осіб, які мають безпосереднє відношення до найвищих органів державної влади країни. Потрібно відзначити, що саме процес підготовки держави до вступу в Європейський Союз і перебування в умовах його правопорядку, стало найпершим фактором, який впливав на створення нової системи протидії корупції в Румунії.

Підсумовуючи дане дослідження слід відмітити, що боротьба з політичною корупцією представляє собою складний та багатоаспектний механізм, який повинен враховувати як досвід зарубіжних країн, так і особливості розвитку національної правової системи.

Список використаних джерел:

1. Дерєга В. В. Політична корупція: визначення та особливості / В. В. Дерєга // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер. : Політологія. - 2009. - Т. 110, Вип. 97. - С. 72-76.
2. Рудик О. Політична корупція в умовах сучасної демократії / О. Рудик // ДИАЛОГ.ua – Режим доступу http://dialogs.org.ua/ua/project_ua_full.php?m_id=7787
3. Політична корупція в Україні: суб'єкти, прояви, проблеми протидії // Національна безпека і оборона. – 2009. – № 7. – С. 3–42.
4. Шостко О. Ю. Кримінологічна характеристика корупційної злочинності в Україні / О. Ю. Шостко // Питання боротьби зі злочинністю. — 2014. — Вип. 28. — С. 69-78.
5. Шостко О. Ю. Деякі питання протидії політичній корупції в Україні // О. Ю. Шостко // Правові та інституційні механізми протидії корупційним правопорушенням: матеріали наук. – практ. семінару, 20 квіт. 2012р. Київ, 2013.–С. 27-29.
6. Луценко М. М. Корупція в Україні: сучасний стан і проблеми протидії / М. М. Луценко, Л. І. Щербина // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. - 2015. - Вип. 15(2). - С. 142-145.
7. Тіньков А. Політична корупція в системі державного управління: українські реалії / А. Тіньков // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. - 2010. - № 1. - С. 227-234.
8. Подолання корупції. Який досвід Україна може перейняти в Румунії ? // Радіо Свобода, - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/28800527.html>
9. Кузнецов А. О. Запобігання та протидія корупції в умовах соціально-економічних реформ / Андрій Олегович Кузнецов. // Харків. – 2012. – С. 20-52.

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

ЗЛОЧИННІСТЬ

У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Матеріали XVI Всеукраїнської кримінологічної
конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 12 грудня 2017 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2017

УДК 343.9.01:005.44
ББК 67.61я431
3-68

Редакційна колегія:
проф. А. П. Гетьман;
проф. Б. М. Головкін;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова,
канд. юрид. наук, ас. О. В. Таволжанський,
канд. юрид. наук, ас. Н. В. Сметаніна,
канд. юрид. наук, ас. К. Д. Кулик,
канд. юрид. наук, ас. О. О. Шуміло,
ст. лаб. К. С. Остапко

3-68 **Злочинність** у глобалізованому світі : матеріали XVI Всеукр.
кримінол. конф. для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Хар-
ків, 12 груд. 2017 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. –
Харків : Право, 2017. – 420 с.

ISBN 978-966-937-307-6

ISBN 978-966-937-307-6

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2017
© Оформлення. Видавництво «Право», 2017